

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 23/19217-2

Saksbehandler Anna Despard Asgard

Høringssvar: konseptvalgutredning, nettførsterking Sørlandet - Østlandet

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Fylkesutvalget	09.11.2023	14/23
2 Fylkestinget	12.12.2023	34/23

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 09.11.2023 sak 14/23

Møtebehandling

Representanten Andreas Arff (FrP) fremmet følgende forslag fra Høyre og FrP:

1. Fylkesutvalget vil løfte saken inn for endelig behandling i Fylkestinget i desember. Fylkesutvalgets vedtak sendes som et foreløpig høringssvar til OED, med en bemerkning om at det vil kunne komme endringer etter politisk behandling i fylkestinget i desember.»
2. Alternativt forslag:

Behovet for overføringskapasitet i kraftsystemet styres av en rekke mer eller mindre ukontrollerbare faktorer som politiske rammer, økonomisk vekst, forventninger til forsyningssikkerhet, vær, nedleggelse eller ny etablering av industri, og forbruksmønstre. Det er derfor stor usikkerhet knyttet til det fremtidige behovet for overføringskapasitet.

Planlegging av kraftnettet er en tidkrevende prosess og utbygging er kostbart. Det er derfor viktig å ha et langtidsperspektiv i planleggingen, og usikkerheten ved fremtiden må belyses. Scenarier er et verktøy som brukes for å håndtere denne usikkerheten, men det er knyttet svært stor usikkerhet i disse scenarioene.

Fylkesutvalget i Agder ber derfor OED sørge for at usikkerheten rundt ulike scenarier belyses bedre før en beslutning om forsterkning av nettet tas. Det bør også i større grad belyse realismen i de prosjektene som er tenkt gjennomført og meldt inn i forhold til kraftbehov. Havvind, hydrogenproduksjon, amoniakkproduksjon og batteriproduksjon er alle prosjekter med svært høy risiko, og med lav samfunnsøkonomisk nytte.

Fylkesutvalget i Agder vil også påpeke ovenfor OED vi har en klar forventning om at det

gis nok tid i forhold til svar fra fylkeskommunen som høringsinstans. Både fylkesutvalget og fylkestinget i Agder bør ha tid til å behandle slike saker på en forsvarlig og seriøs måte.

Representanten Gro Bråten (Ap) fremmet følgende forslag:

Regionen trenger mer kraft og nett – og vi trenger det raskt. Vi ser derfor positivt på arbeidet som er startet for å styrke overføringskapasiteten mellom Sørlandet og Østlandet.

Fylkesutvalget støtter Statnetts anbefaling av konsept 1 Østre korridor, men fortrinnsvis konsept 1 B; fra Grenlandsområdet til ny stasjon Skåreheia. Det vil styrke forsyningen lenger inn i Agder og gi muligheter for vekst og nye arbeidsplasser i indre deler av Agder. Det er uansett viktig at strømmettet styrkes helt til Kristiansand, og at uansett hvilket konsept som velges må det skje hurtig og uten forsinkelser.

Representanten Kristin Ljosland (Sp) fremmet følgende forslag:

Fylkesutvalget slutter seg til Statnetts konseptvalgutredning for forsterkning av transmisjonsnettet mellom Sørlandet og Østlandet.

1. Fylkesutvalget støtter Statnetts anbefaling av konsept 1A *Østre korridor* for å møte utfordringene som foreligger. Dette særlig i lys av pris, tidsaspekt for ferdigstilling, stabilitet og fleksibilitet. Det legges til grunn at konsept 1 ikke utelukker, men kan forsterke fordeler ved fremtidig bygging av konsept 2 *hybridforbindelse til Grenlandsområdet*.
2. Fylkesutvalget mener konsept 2 *hybridforbindelse til Grenlandsområdet* vil være ønskelig for eventuell fremtidig ilandføring av havvind fra Sørlige Nordsjø II (fase 2).
3. Av hensyn til innbyggere og næringsliv i regionen er styrking av transmisjonsnettet viktig for forsyningssikkerhet og for å minske faktorer som bidrar til høyt prisnivå i prisområde NO2 (Sørlandet). Fylkesutvalget understreker viktigheten av at behovsanalysen som blir pekt på i multiconsults rapport, spesielt med hensyn til konsekvens av pris for vårt område, belyses. Med så høye investeringskostnader i transmisjonsnettet vil dette kunne gi negative konsekvenser for nettleien for strømkunder i vår landsdel. Agder fylkeskommune ber departementet sørge for en prisutjevning mellom områdene. Dette er viktig for forbrukere og industrien i Agder. Det må være en forutsetning at prioriteringer og valg som gjøres med basis i konseptvalgutredningen ses i et helhetlig perspektiv, og at valg som gjøres bidrar til å utjevne forskjeller i tilgang på kraft og kraftpris heller enn at de forsterkes.

Votering

Fylkeskommunedirektørens innstilling fikk en stemme og falt (SV).

Forslaget fra FrP og H punkt 1 fikk 8 mot 7 stemmer og ble vedtatt (Ap, KrF, SV, V)

Felles forslaget fra Sp ble satt opp mot forslaget fra Ap og det ble foretatt punktvis votering.

Forslaget fra Ap punkt 1 fikk 4 mot 11 stemmer og falt, forslaget fra Sp punkt 1 ble vedtatt (Ap, SV).

Forslaget fra Sp punkt 2 fikk 12 mot 3 stemmer og ble vedtatt (FrP).

Forslaget fra Ap punkt 3 fikk 4 mot 11 stemmer og falt, forslaget fra Sp punkt 3 ble vedtatt (Ap, SV).

Fylkesutvalget - innstilling

Fylkesutvalget vil løfte saken inn for endelig behandling i Fylkestinget i desember. Fylkesutvalgets vedtak sendes som et foreløpig høringssvar til OED, med en bemerkning om at det vil kunne komme endringer etter politisk behandling i fylkestinget i desember.

Fylkesutvalget slutter seg til Statnetts konseptvalgutredning for forsterkning av transmisjonsnettet mellom Sørlandet og Østlandet.

1. Fylkesutvalget støtter Statnetts anbefaling av konsept 1A *Østre korridor* for å møte utfordringene som foreligger. Dette særlig i lys av pris, tidsaspekt for ferdigstilling, stabilitet og fleksibilitet. Det legges til grunn at konsept 1 ikke utelukker, men kan forsterke fordeler ved fremtidig bygging av konsept 2 *hybridforbindelse til Grenlandsområdet*.
2. Fylkesutvalget mener konsept 2 *hybridforbindelse til Grenlandsområdet* vil være ønskelig for eventuell fremtidig ilandføring av havvind fra Sørlige Nordsjø II (fase 2).
3. Av hensyn til innbyggere og næringsliv i regionen er styrking av transmisjonsnettet viktig for forsyningssikkerhet og for å minske faktorer som bidrar til høyt prisnivå i prisområde NO2 (Sørlandet). Fylkesutvalget understreker viktigheten av at behovsanalysen som blir pekt på i multiconsults rapport, spesielt med hensyn til konsekvens av pris for vårt område, belyses. Med så høye investeringskostnader i transmisjonsnettet vil dette kunne gi negative konsekvenser for nettleien for strømkunder i vår landsdel. Agder fylkeskommune ber departementet sørge for en prisutjevning mellom områdene. Dette er viktig for forbrukere og industrien i Agder. Det må være en forutsetning at prioriteringer og valg som gjøres med basis i konseptvalgutredningen ses i et helhetlig perspektiv, og at valg som gjøres bidrar til å utjevne forskjeller i tilgang på kraft og kraftpris heller enn at de forsterkes.

Fylkestinget har behandlet saken i møte 12.12.2023 sak 34/23

Møtebehandling

Representanten Gro Bråten (Arbeiderpartiet) fremmet følgende motforslag:

Punkt 1:

Regionen trenger mer kraft og nett – og vi trenger det raskt. Vi ser derfor positivt på arbeidet som er startet for å styrke overføringskapasiteten mellom Sørlandet og Østlandet.

Fylkesutvalget støtter Statnetts anbefaling av konsept 1 Østre korridor, men fortrinnsvis konsept 1 B; fra Grenlandsområdet til ny stasjon Skåreheia. Det vil styrke forsyningen lenger inn i Agder og gi muligheter for vekst og nye arbeidsplasser i indre deler av Agder. Det er uansett viktig at strømmettet styrkes helt til Kristiansand, og at uansett hvilket konsept som velges må det skje hurtig og uten forsinkelser.

Fremmer fylkeskommunedirektørens forslag til punkt 3:

Av hensyn til innbyggere og næringsliv i regionen er styrking av transmisjonsnettet viktig for forsyningssikkerhet og for å minske faktorer som bidrar til høyt prisnivå i prisområde NO2 (Sørlandet).

Representanten Andreas Arff (FrP) fremmet følgende alternative forslag:

Behovet for overføringskapasitet i kraftsystemet styres av en rekke mer eller mindre ukontrollerbare faktorer som politiske rammer, økonomisk vekst, forventninger til forsyningssikkerhet, vær, nedleggelse eller ny etablering av industri, og forbruksmønstre. Det er derfor stor usikkerhet knyttet til det fremtidige behovet for overføringskapasitet. Planlegging av kraftnettet er en krevende prosess og utbygging er kostbart. Det er derfor viktig å ha et langtidsperspektiv i planleggingen, og usikkerheten ved fremtiden må belyses.

Det bør også i større grad belyses realismen i de prosjektene som er tenkt gjennomført og meldt inn i forhold til kraftbehov. Havvind, hydrogenproduksjon, amoniakkproduksjon og batteriproduksjon er alle prosjekter med svært høy risiko, og med lav samfunnsøkonomisk nytte. Disse prosjektene har det til felles at de er avhengige av store subsidier, store mengder kraft, og gir lite arbeidsplasser.

Scenarioer er et verktøy som brukes for å håndtere usikkerheten, men det er knyttet svært stor usikkerhet i disse ulike scenarioene. Fylkestinget i Agder ber derfor OED sørge for at usikkerheten rundt ulike senarioer belyses bedre, før en beslutning om forsterkning av nettet tas.

Representanten Oda Sofie Pettersen (MDG) fremmet følgende forslag:

Stryke «A» i punkt 1.

Votering

Forslaget fra MDG ble enstemmig vedtatt.

Forslaget fra FrP fikk 12 mot 37 stemmer og falt.

JA 37	NEI 12
--------------	---------------

Høyre (13/13) Arne Thomassen Erik Johan Tellefsen Lindøe Roger Abusland Siri Heimdal Knudsen Ida Grødum Hannah Benedicte Teigland Jan Dukene Kjetil Aga Tore Grobæk Vamraak Oda Oline Omdal Hans Otto Lund Martin Christensen Maiken Messel (satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi) Arbeiderpartiet (9/9) Gro Bråten Jan Atle Toft (satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi) Kai Steffen Østensen Line Kysnes Vennesland Reidar Saga Solveig Helljesen Karin Hodne Fredrik Jensen	Fremskrittspartiet (7/7) Steinar Bergstøl Andersen Vivi Bente Bergshaven Andreas Arff Unni Nilsen Husøy Torbjørn Klungland Ingrid Merethe Williamsen Ronni Ellefsen (satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi) Industri- og Næringspartiet (2/2) Kjell Erik Sandvik Geir Pedersen Pensjonistpartiet (1/1) Ingebjørg Amanda Godskesen Konservativt (1/1) Frank Rørheim Rødt (1/1) Lisbeth Raanes Hansen
--	--

Marit Grefstad Kristelig Folkeparti (6/6) Jorunn E. Gleditsch Lossius Rune André Sørtveit Frustøl Janne Nystøl Terje Eikin Georg Gulli Raymond Holberg Bærø Senterpartiet (3/3) Kjell Eirik Haavold Thor Jørgen Tjørhom Margit Dale Sosialistisk Venstreparti (3/3) Mirell Høyer-Berntsen Jason Alexander Kannemeyer Sølvi Gjerdal Thomassen Venstre (2/2) Beate Marie Johnsen Ivar Bergundhaugen Miljøpartiet De Grønne (1/1) Oda Sofie Lieng Pettersen	

Forslaget fra Ap i punkt 2 ble satt opp mot fylkesutvalgets innstilling i punkt 2, forslaget fra Ap fikk 10 mot 39 stemmer og falt.

JA 39	NEI 10
--------------	---------------

Høyre (13/13) Arne Thomassen Erik Johan Tellefsen Lindøe Roger Abusland Siri Heimdal Knudsen Ida Grødum Hannah Benedicte Teigland Jan Dukene Kjetil Aga Tore Grobæk Vamraak Oda Oline Omdal Hans Otto Lund Martin Christensen Maiken Messel (satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi) Arbeiderpartiet (9/9) Gro Bråten Jan Atle Toft (satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi) Kai Steffen Østensen Line Kysnes Vennesland Reidar Saga Solveig Helljesen Karin Hodne Fredrik Jensen Marit Grefstad Kristelig Folkeparti (6/6)	Fremskrittspartiet (7/7) Steinar Bergstøl Andersen Vivi Bente Bergshaven Andreas Arff Unni Nilsen Husøy Torbjørn Klungland Ingrid Merethe Williamsen Ronni Ellefsen ((satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi) Industri- og Næringspartiet (2/2) Kjell Erik Sandvik Geir Pedersen Pensjonistpartiet (1/1) Ingebjørg Amanda Godskesen Konservativt (1/1) Frank Rørheim
---	---

Jorunn E. Gleditsch Lossius Rune André Sørtveit Frustøl Janne Nystøl Terje Eikin Georg Gulli Raymond Holberg Bærø Senterpartiet (3/3) Kjell Eirik Haavold Thor Jørgen Tjørhom Margit Dale Sosialistisk Venstreparti (3/3) Mirell Høyer-Berntsen Jason Alexander Kannemeyer Sølvi Gjerdal Thomassen Venstre (2/2) Beate Marie Johnsen Ivar Bergundhaugen Miljøpartiet De Grønne (1/1) Oda Sofie Lieng Pettersen Rødt (1/1) Lisbeth Raanes Hansen	
---	--

Forslaget fra Ap i punkt 3 fikk 9 mot 40 stemmer og falt.

Motforslag fra AP (Punkt 3) 9	Fylkesutvalget - innstilling (Punkt 3) 40
--------------------------------------	--

Arbeiderpartiet (9/9)	Høyre (13/13)
Jan Atle Toft (satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi) Gro Bråten Kai Steffen Østensen Reidar Saga Line Kysnes Vennesland Solveig Helljesen Karin Hodne Fredrik Jensen Marit Grefstad	Arne Thomassen Erik Johan Tellefsen Lindøe Roger Abusland Siri Heimdal Knudsen Ida Grødum Hannah Benedicte Teigland Jan Dukene Kjetil Aga Tore Grobæk Vamraak Oda Oline Omdal Hans Otto Lund Martin Christensen Maiken Messel (satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi)
	Fremskrittspartiet (7/7) Steinar Bergstøl Andersen Vivi Bente Bergshaven Andreas Arff Unni Nilsen Husøy Torbjørn Klungland Ingrid Merethe Williamsen Ronni Ellefsen (satt manuelt av Vjosa Larsen-Ademi)
	Kristelig Folkeparti (6/6)

	Jorunn E. Gleditsch Lossius Rune André Sørtveit Frustøl Janne Nystøl Terje Eikin Georg Gulli Raymond Holberg Bærø Senterpartiet (3/3) Thor Jørgen Tjørhom Kjell Eirik Haavold Margit Dale Sosialistisk Venstreparti (3/3) Mirell Høyer-Berntsen Jason Alexander Kannemeyer Sølvi Gjerdal Thomassen Venstre (2/2) Beate Marie Johnsen Ivar Bergundhaugen Industri- og Næringspartiet (2/2) Kjell Erik Sandvik Geir Pedersen Miljøpartiet De Grønne (1/1) Oda Sofie Lieng Pettersen Rødt (1/1) Lisbeth Raanes Hansen Pensjonistpartiet (1/1)
--	--

	Ingebjørg Amanda Godskesen Konservativt (1/1) Frank Rørheim
--	--

Fylkestinget - vedtak

1. Fylkestinget støtter Statnetts anbefaling av konsept 1 Østre korridor for å møte utfordringene som foreligger. Dette særlig i lys av pris, tidsaspekt for ferdigstilling, stabilitet og fleksibilitet. Det legges til grunn at konsept 1 ikke utelukker, men kan forsterke fordeler ved fremtidig bygging av konsept 2 hybridforbindelse til Grenlandsområdet.
2. Fylkesutvalget mener konsept 2 *hybridforbindelse til Grenlandsområdet* vil være ønskelig for eventuell fremtidig ilandføring av havvind fra Sørlege Nordsjø II (fase 2).
3. Av hensyn til innbyggere og næringsliv i regionen er styrking av transmisjonsnettet viktig for forsyningssikkerhet og for å minske faktorer som bidrar til høyt prisnivå i prisområde NO2 (Sørlandet). Fylkesutvalget understreker viktigheten av at behovsanalysen som blir pekt på i multiconsults rapport, spesielt med hensyn til konsekvens av pris for vårt område, belyses. Med så høye investeringskostnader i transmisjonsnettet vil dette kunne gi negative konsekvenser for nettleien for strømkunder i vår landsdel. Agder fylkeskommune ber departementet sørge for en prisutjevning mellom områdene. Dette er viktig for forbrukere og industrien i Agder. Det må være en forutsetning at prioriteringer og valg som gjøres med basis i konseptvalgutredningen ses i et helhetlig perspektiv, og at valg som gjøres bidrar til å utjevne forskjeller i tilgang på kraft og kraftpris heller enn at de forsterkes.

Høringssvar: konseptvalgutredning, nettforsterking Sørlandet - Østlandet

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

Fylkesutvalget slutter seg til Statnetts konseptvalgutredning for forsterkning av transmisjonsnettet mellom Sørlandet og Østlandet.

1. Fylkesutvalget støtter Statnetts anbefaling av konsept 1 *Østre korridor* for å møte utfordringene som foreligger. Dette særlig i lys av pris, tidsaspekt for ferdigstilling, stabilitet og fleksibilitet. Det legges til grunn at konsept 1 ikke utelukker, men kan forsterke fordeler ved fremtidig bygging av konsept 2 *hybridforbindelse til Grenlandsområdet*.
2. Fylkesutvalget mener konsept 2 *hybridforbindelse til Grenlandsområdet* vil være ønskelig for eventuell fremtidig ilandføring av havvind fra Sørlige Nordsjø II (fase 2).
3. Av hensyn til innbyggere og næringsliv i regionen er styrking av transmisjonsnettet viktig for forsyningssikkerhet og for å minske faktorer som bidrar til høyt prisnivå i prisområde NO2 (Sørlandet).

Vedlegg

KVU nettforsterkning sørlandet-ostlandet 2023

Kvalitetssikring KVU nettforsterkning sørlandet-ostlandet 2023

Regional kraftsystemutredning Agder 2022-41 hovedrapport

kraftmarkedanalyse NVE rapport2023_25

Agder fylkeskommunes Høringssvar KVU nettforsterking Sørlandet - Østlandet

Sammendrag

Olje- og energidepartementet (OED) har sendt på høring Statnetts konseptvalgutredning (KVU) for forsterkning av transmisjonsnettet mellom Sørlandet og Østlandet. Utredningen bunner i økning i forespørsler om tilknytning til strømmettet som innebærer økt kraftforbruk på Sørlandet og Østlandet. I KVUen beskriver Statnett utfordringer i kraftsystemet nå og i fremtiden, og redegjør for hvilke måter man kan forsterke transmisjonsnettet som kan bidra til løsning.

På grunn av høringsfristen har fylkeskommunedirektøren oversendt et administrativt innspill til departementet. Eventuelle endringer eller innspill fra fylkesutvalget vil bli ettersendt til OED.

Statnett har vurdert tre hovedkonsept:

1. *Østre korridor: Ny 420 kV-forbindelser Sørlandet - Grenlandsområdet.* Konseptet innebærer nettførsterkninger på land, og gir ifølge Statnett opptil 1 300 MW økt flyt mellom Sør- og Østlandet.
2. *Havvind fra Sørlige Nordsjø II (fase 2) ilandføres som hybridforbindelse til Grenlandsområdet.* Konseptet gir ifølge Statnett omtrent samme mengde økt flyt som konsept 1 *nettførsterkning på land*. Dette kan eventuelt innebære fremtidig forbindelse til ett eller flere andre land, for import av kraft når vinden ikke blåser.
3. *Forskuttert oppgradering av Telemarksnettet fra 300 til 420 kV.* Dette løser ifølge Statnett ikke behovet, med opptil 600 MW økt flyt. Dette konseptet er ifølge Statnett i tillegg krevende å gjennomføre i et nett som allerede er høyt utnyttet.

Statnett anbefaler konsept 1 (Østre korridor). Avgjørende faktorer er pris, tidsaspekt for ferdigstilling, forsyningsstabilitet og fleksibilitet med flere kilder til kraftproduksjon. Konsept 1 utelukker ikke konsept 2 ved fremtidig behov for ilandføring av energi fra havvindturbiner på Sørlige Nordsjø II (fase 2). Konsept 2 kan enten tilknyttes utlandet eller ikke, avhengig av fremtidige politiske beslutninger.

Saksopplysninger

Fylkeskommunedirektøren har forespurt OED om utsatt svarfrist, men fikk avslag: *Av hensyn til fremdrift og videre prosess ønsker ikke departementet å forlenge høringsfristen. Departementet vil imidlertid, så langt det lar seg gjøre, også vurdere høringsinnspill og/eller tilleggskommentarer som kommer inn etter fristen. Vi viser også til at dersom Statnett går videre med prosjektet, vil eventuelle meldinger og konsesjonssøknader bli underlagt nye offentlige høringer.*

Fylkeskommunedirektøren oversendte derfor et administrativt høringssvar til OED innen fristen 15. oktober 2023. Fylkeskommunedirektøren støtter i høringsuttalelsen Statnetts vurdering av konsept 1 som det mest ønskelige, men understreker at

konsept 2 ilandføring av havvind fra Sørliche Nordsjø II også er ønskelig dersom Sørliche Nordsjø II blir realisert. Svaret understreker også behovet for styrking av forsyningssikkerhet og reduksjon av faktorer som bidrar til høye priser i prisområde NO2. Vedtak fattet i fylkesutvalget vil bli ettersendt departementet.

Statnett har utarbeidet en konseptvalgutredning (KVU) for forsterkning av transmisjonsnettet mellom Sørlandet og Østlandet (se vedlegg). Bakgrunnen er at det foreligger planer for stor økning i forbruk langs kysten Stavanger – Oslo samt for tilknytning av havvind på kysten utenfor Sørlandet og at det er underskudd på kraft i prisområdet NO1 (Østlandet). Nettet mellom Sørlandet og Grenlandsområdet er ifølge Statnett en begrensende faktor, idet dagens nett umuliggjør planlagte kraftforsyninger og opprettholdelse av sikker drift. Hensikt med KVUen er å analysere og anbefale konsept for forsterkning av transmisjonsnettet mellom områdene.

Konsulentbyrået Multiconsult har i henhold til Olje- og energidepartementets veileder «Konseptvalgutredning og ekstern kvalitetssikring av store kraftledningssaker» gjennomført kvalitetssikring av KVUen (se vedlegg). Multiconsults konklusjon er at KVUen oppfyller de krav myndighetene stiller til denne typen utredning, og at den har tilstrekkelig kvalitet som beslutningsunderlag og som underlag for konseptet som er anbefalt.

Statnett mener totalt sett at det er mest rasjonelt å bygge ny ledning på land først, og anbefaler alternativ 1 *ny 420 kV-forbindelse Sørlandet – Grenlandsområdet* av følgende hovedårsaker:

1. Hybrid til Grenlandsområdet har høyere investeringskostnader enn ny forbindelse i Østre korridor. Regjeringen har ikke besluttet om neste fase av havvind skal være en hybridforbindelse, eller når det skal besluttes, eller hvilke aktører som kan utvikle denne typen prosjekter. Dette gir dermed betydelig usikkerhet rundt tidsløp og politiske beslutninger for slik løsning.
2. Østre korridor vil gi et mer fleksibelt kraftsystem ved å ha flere kilder til kraftproduksjon. I et langsiktig perspektiv med storstilt utbygging av havvind er det også viktig å ha nett på land som kan håndtere dette.
3. Nettførsterkning på land og hybridforbindelse til havs utelukker ikke hverandre –eventuelle fremtidige havvindfelt kan eventuelt tilknyttes Grenlandsområdet dersom konsept 1 Østre korridor er ferdigstilt.

Statnett anerkjenner i utredningen behovet for å forsterke korridoren hele veien fra Kristiansandsområdet til Grenlandsområdet, enten via Arendal eller via ny nettstasjon ved Skårehei som kobles på eksisterende ledning fra Kristiansand. Fordeler og ulemper ved disse to alternativene vil bli vurdert mer detaljert etter at konseptvalg er gjennomført, og bli sett i lys av eventuell vekst i forbruk og produksjon.

Strømprisutvalgets rapport *Balansekunst* overlevert til Olje- og energidepartementet 12. oktober 2023, slår fast at forholdet mellom tilbud og etterspørsel i det enkelte budområdet og muligheten for kraftutveksling mellom budområder er avgjørende for prisene. NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse *Energiomstillingen – en balansegang* (se vedlegg), også fra oktober i år, legger på lang sikt til grunn at økt andel

produksjon av fornybar kraft i form av havvind, solkraft og vindkraft på land, en styrket kraftbalanse i Norge og resten av Norden, og et varmere klima med mer nedbør som øker vannkraftproduksjonen vil trekke ned det gjennomsnittlige prisnivået frem mot 2040. På kortere sikt anslår NVE i rapporten at prisforskjellene mellom sør og nord i Norden vil jevne seg ut frem mot 2030, og deretter synke mot 2040, altså at kraftprisene i nord vil øke mot 2030, mens prisene for de sørlige prisområdene vil synke sammenlignet med nivået i 2021/2022. Strømprisutvalgets rapport «Balansekunst» er sendt på høring. Fylkesutvalget vil i møte 28.-29. november få forslag til høringssvar til behandling.

Overskudd av kraft i en del av kraftnettet og underskudd i en annen fører til flaskehals for ledningsnettet mellom områdene da begrenser mengden strøm som kan transporteres fra det ene til det andre området. Det såkalte Flesakersnittet utgjør flaskehalsen mellom Sør- og Østlandet, og bestemmer derfor prisområdegrensen mellom NO1 og NO2. Transmisjonsnettet i Vestfold og Telemark fungerer som transportkanal mellom Sørlandet og Østlandet ved at kraften flyter østover fra kraftverkene i indre Telemark mot Flesaker og videre til Osloområdet. KVUen luffer som aktuelt å flytte prisområdegrensen mellom NO1 og NO2 til Grenlandssnittet fremfor Flesaker, for bedre utnyttelse av nettet.

Agders behov for energi vil ifølge prognoser i Regional kraftsystemutredning for Agder 2022-2041 (se vedlegg) øke med 1000-2000 MW frem mot 2040, alt ettersom hvilket scenario i rapporten som realiseres. Dette skyldes blant annet industrietableringer og overgang til et elektrifisert samfunn med lavere utslipp av klimagasser.

Multiconsult slutter seg til Statnetts anbefaling om forsterkning av transmisjonsnettet mellom Grenlandsområdet og Sørlandet som første steg. Multiconsult utelukker ikke å knytte havvind fra Sørlige Nordsjø II fase 2 inn til Grenlandsområdet som en fremtidig forsterkning, og er enige med Statnett i at de to alternativene skiller seg fra hverandre i de prissatte virkningene. Multiconsult anser havvindtilknytningen som beheftet med usikkerhet, både med tanke på politiske beslutninger rundt tilknytningsløsning og tidspunkt for idriftsettelse, men med færre negative miljøvirkninger.

Multiconsults anbefaling til konseptvalgutredningen er at Statnett begynner nettførsterkningen mellom Sør- og Østlandet som det beste tiltaket for å møte stor, men usikker, tilknytningsetterterspørsel i området. Tilknytning av havvind fra Sørlige Nordsjø II (fase 2) som hybridforbindelse til Grenlandsområdet kan utgjøre en ytterligere forsterkning på lang sikt. Det hersker per nå usikkerhet rundt tidsløp og politiske beslutninger for neste fase av havvind.

Vurderinger

Hensikten med denne konseptvalgutredningen er å analysere og anbefale et overordnet konsept for forsterkning av transmisjonsnettet mellom områdene NO1 og NO2. Denne høringsrunden gjelder hvilket av de tre alternativene (konseptene)

fylkeskommunen i Agder mener er ønskelig. Det blir ny høringsrunde med politisk behandling av høringsvaret når konseptet man går for, er fastslått.

Konsept 1 *Østre korridor - ny 420 kV-forbindelser Sørlandet – Grenlandsområdet* kan gjennomføres raskest av de tre alternativene, med ønsket virkning idet den gir opptil 1 300 MW økt flyt mellom Sør- og Østlandet. Dette er ikke tilfelle med konsept 3 *Forskuttet oppgradering av Telemarksnettet fra 300 til 420 kV*, som er krevende å gjennomføre i et allerede høyt utnyttet nett, og ikke løser behovet, med opptil 600 MW økt flyt.

Konsept 2 *Havvind fra Sørlege Nordsjø II (fase 2) ilandføres som hybridforbindelse til Grenlandsområdet* gir omtrent samme mengde økt flyt og er ellers også sammenlignbar med nettførsterkningen på land (konsept 1). Fremtidige havvindfelt kan fremdeles eventuelt tilknyttes Grenlandsområdet i fremtiden dersom konsept 1 *Østre korridor* er ferdigstilt.

Fylkekommunen i Agder er høringspart i saken, og bør ta til orde for hvilket alternativ til løsning som best egner seg med tanke på interessene til næringsliv og innbyggere i fylket.

Regionplan Agder 2030

Pris på og tilgang til energi er nøkkelfaktorer i to av Regionplan Agder 2030 sine hovedsatsningsområder, henholdsvis *Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter* samt *Verdiskaping og bærekraft*.

Økonomiske konsekvenser

Saken har ingen direkte budsjettmessige konsekvenser for Agder fylkeskommune.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at fylkesutvalget støtter Statnetts anbefaling av konsept 1 *Østre korridor* for å møte utfordringene som foreligger. Dette særlig i lys av pris, tidsaspekt for ferdigstilling, stabilitet og fleksibilitet. Det legges til grunn at konsept 1 ikke utelukker, men kan forsterke fordeler ved fremtidig bygging av konsept 2 *hybridforbindelse til Grenlandsområdet*.

Kristiansand, 25.10.2023

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Anita Henriksen
fylkesdirektør